

УДК 378.14:371.322:373.3:785(045)

DOI <https://doi.org/10.32782/academ-ped.psych-2022-2.09>

Наталія МАР'ЄВИЧ

кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри філології та гуманітарних наук,
Комунальний заклад вищої освіти «Вінницька академія безперервної освіти»

natalia180267@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3166-7919

ПЕДАГОГІЧНІ УМОВИ МИСТЕЦЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ МУЗИЧНО-ІГРОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ З УЧНЯМИ НОВОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ШКОЛИ

Анотація. Автором здійснено дефінітивний аналіз гри у розвитку основних культурних форм людства, проаналізовано плідні думки видатних педагогів, психологів і мислителів про гру як метод навчання і виховання, досліджено види та класифікацію музичних ігор, доведено, що музично-ігрова діяльність можуть впливати на різні підсистеми особистості молодшого школяра: емоційно-почуттєву сферу, формування музичної культури, морально-естетичні почуття, ціннісні орієнтації, розвиває творчі здібності, загальну креативність, мислення та поведінку учня. У статті проаналізовано педагогічні умови мистецької підготовки вчителів нової формації, здатних працювати в інноваційних соціокультурних умовах, готових до організації музично-ігрової діяльності з учнями початкових класів, успішно реалізуючи сучасні освітньо-виховні парадигми концепції Нової української школи. Обґрунтовано необхідність вдосконалення мистецько-педагогічної підготовки вчителя в умовах реформування системи професійної освіти, посилення її культурологічного спрямування, що здійснюється за реалізації педагогічних умов, які передбачають теоретико-практичну етапність формування готовності вчителя до організації музично-ігрової діяльності з молодшими школярами в умовах сьогодення. Запропоновано перспективні напрямки інноваційної підготовки учителів НУШ до організації музично-ігрової з використанням авторських ігрових прийомів, мультимедійних технологій, інтернет-мережі, графічного, відео-зображення, музично-ігрових проєктів тощо.

Ключові слова: Нова українська школа, молодші школярі, музична гра, музично-ігрова діяльність, мистецько-педагогічна підготовка, педагогічні умови, етапи підготовки, інноваційні підходи, авторські ігрові прийоми, інфографіка, музично-ігрові проєкти.

Nataliia MARIEVYCH

Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Philology and Humanities, Public Higher Educational Establishment «Vinnytsia Academy of Continuing Education»

natalia180267@gmail.com

ORCID: 0000-0003-3166-7919

PEDAGOGICAL CONDITIONS OF THE ARTISTIC TRAINING OF THE TEACHER FOR THE ORGANIZATION OF MUSICAL AND GAME ACTIVITIES WITH THE STUDENTS OF THE NEW UKRAINIAN SCHOOL

Abstract. The author carried out a definitive analysis of the game in the development of the main cultural forms of humanity, analyzed the fruitful opinions of outstanding teachers, psychologists and thinkers about the game as a method of learning and upbringing, researched the types and classification of musical games, proved that musical and game activity has a powerful effect on various subsystems of the personality of the younger schoolboy: emotional-sensual sphere, formation of musical culture, moral-aesthetic feelings, value orientations, develops creative abilities, general creativity, thinking and behavior of the student.

The article analyzes the pedagogical conditions of the artistic training of teachers of the new formation, able to work in innovative socio-cultural conditions, ready to organize musical and game activities with primary school students, successfully implementing modern educational paradigms of the concept of the New Ukrainian School. The necessity of improving the artistic and pedagogical training of the teacher in the conditions of reforming the system of professional education, strengthening its cultural orientation, which is carried out under the implementation of pedagogical conditions, which provide for the theoretical and practical stages of the formation of the teacher's readiness to organize musical and game activities with younger schoolchildren in today's conditions, is substantiated. Prospective directions of innovative training of teachers of the National Academy of Arts and Sciences for the organization of music and games using author's game techniques, multimedia technologies, the Internet, graphics, video images, music and games projects, etc. are proposed.

Keywords: New Ukrainian school, younger schoolchildren, musical game, music-game activity, artistic and pedagogical training, pedagogical conditions, stages of preparation, innovative approaches, author's game techniques, infographics, music-game projects.

Актуальність проблеми. Шлях реформацій в українській освіті зобов'язує до пошуку надійних шляхів оновлення професійної підготовки та перепідготовки вчителя. Адже сьогодні на вчителя лягає велика відповідальність, як зазначає Концепція Нової української школи: «Освічені українці, всебічно-розвинені, відповідальні громадяни і патріоти, здатні до ризику та інновацій, – ось хто поведе українську економіку вперед у ХХІ столітті» (Концепція «Нова українська школа»). У Концепції наголошено на суб'єктності навчання, необхідності оволодіння учнями способами навчальної діяльності, досвіді взаємодії з іншими людьми. Найціннішим результатом початкової освіти в особистісному вимірі є здорова дитина, мотивована на успішне навчання, дослідницьке ставлення до життя; це учень/учениця, які вміють вчитися з різних джерел і критично оцінювати інформацію, відповідально ставитися до себе та інших людей, усвідомлювати себе громадянином/громадянкою України [НУШ: порадник для вчителя, 2018 : 13].

Реформування системи освіти, що опирається на концепцію Нової української школи, посилення її культурологічного спрямування потребує суттєвого вдосконалення мистецької підготовки вчителя, що підвищує вимоги до його особистості, рівня культури, духовності, морально-етичних принципів. Відповідно, у педагогіці вищої школи України посилилась увага до підготовки висококваліфікованих фахівців, здатних працювати в нових соціокультурних умовах і успішно реалізовувати сучасні освітні парадигми, від професійного рівня яких залежить якість навчання і виховання наймолодших учасників освітнього процесу.

Інноваційні підходи до організації сучасного вітчизняного освітнього простору загалом, та системи вищої освіти зокрема, нагальна потреба у формуванні нової генерації конкурентоспроможних, цілеспрямованих, творчих, відповідальних фахівців у галузі педагогіки (музичної педагогіки) вимагають створення таких педагогічних умов, які б сприяли ефективному формуванню професійної компетентності майбутніх учителів у процесі фахової підготовки в педагогічному коледжі [Мороз, 2020 : 240].

Стан дослідження проблеми. В умовах інтеграції України до європейського освітнього

простору потребують оновлення та вдосконалення форми, методи і засоби навчання у вищій школі. Українські вчені (О. Агейкіна-Старченко, М. Мороз, О. Отич, Г. Падалка, О. Рудницька, Г. Тарасенко, Б. Нестерович, О. Федій, А. Щербо та ін.) у процесі концептуального пошуку моделей культурологічної підготовки вчителя до роботи з учнями початкової школи, неодноразово вказують на провідну роль художніх чинників розвитку педагогічного мислення.

Феномен гри протягом усієї історії людства привертав до себе увагу визначних мислителів (Я.А. Коменський, Дж. Локк, Й. Песталоцці, Ф. Фребель, Ф. Шіллер та ін.). Зарубіжна педагогіка, психологія, культурологія (В. Вундт, К. Гросс, М. Монтесорі, Д. Селлі, Г. Спенсер, З. Фрейд, Й. Гейзінга) активно досліджувала соціально-психологічну роль та культурно-функціональне поле гри. Плідні думки про гру як метод навчання і виховання знаходимо у науковій спадщині П. Блонського, Я. Корчака, А. Макаренка, С. Русової, В. Сороки-Росинського, В. Сухомлинського. Глибоке розуміння ігрової діяльності започатковане у працях відомих вітчизняних психологів Л. Виготського, О. Запорожця, В. Зіньковського, Д. Ельконіна, О. Леонтєва. Не зважаючи на великий інтерес дослідників до феномену дитячої гри, особливості організації музичних ігор, специфіки підготовки до неї педагогів, досліджені недостатньо.

Метою статті є обґрунтування педагогічних умов мистецької підготовки вчителя до організації музично-ігрової діяльності з учнями Нової української школи

Виклад основного матеріалу. Педагогічні умови, що сприятимуть ефективному формуванню професійної компетентності майбутніх учителів, забезпечують комплексний підхід до освітнього процесу як такого, що відповідає вимогам, поставленим державою до сучасної вищої педагогічної освіти. Результатом такого навчання буде повністю сформований компетентний фахівець [Мороз, 2020 : 243].

Мета загальної середньої освіти визначена у Законі України «Про освіту». Відповідно до загальної мети освіти, місією початкової школи є різнобічний розвиток особистості дитини відповідно до її вікових та індивідуальних психофізіологічних особливостей, формування в неї загальнокультурних і морально-етичних цінностей, ключових і предметних компетентностей,

необхідних життєвих і соціальних навичок, що забезпечують її готовність до продовження навчання в основній школі, життя у демократичному суспільстві [Закон України «Про вищу освіту», 2014 : 37–38].

Зорієнтована на дитину чотирирічна початкова освіта прагне цілеспрямовано використовувати гру в освітньому процесі, оскільки вона має великий педагогічний потенціал і найбільшою мірою створює для учнів атмосферу психічного комфорту. Таким чином формуються цілісні уявлення про кілька базових видів діяльності, якими оволодіває дитина протягом навчання в школі (ігрову й навчальну діяльність, працю та спілкування). Причому гра здатна стати тим своєрідним «модулем», який об'єднує і наскрізно проймає навчання, працю, спілкування. Усе це сприяє усвідомленню вчителем значення і необхідності музично-естетичних вражень у вихованні молодших школярів.

В процесі дефінітивного аналізу констатуємо той факт, що енциклопедична та довідникова література з психології та педагогіки приділяє належну увагу феномену гри і детально опрацьовує поняття «гра», «ігрова діяльність». В українському педагогічному словнику гра характеризується як форма вільного самовияву людини, яка передбачає реальну відкритість світові можливого й розгортається у вигляді змагання, або у вигляді зображення якихось ситуацій, смислів, станів [Гончаренко, 1997 : 73].

Потрібно підкреслили, що наукова думка завжди високо оцінювала педагогічне значення ігрової діяльності. Дослідники ніколи не вважали її забавкою, а схилилися до думки, що гра – це дитина праці (В. Вундт). Саме в ній дитина поступово вчиться цінувати свою діяльність як джерело насолоди. Крім того, справжня гра з її емоційно-естетичним ефектом притаманна лише людям з вираженими моральними установками. Відповідно людина грає лише тоді, коли вона в повному значенні слова є людиною, а людиною вона буває лише тоді, коли грає (Ф. Шіллер). Рольова ж гра допомагає дитині перетворити себе та предмети, що її оточують, перейти у вигаданий світ і знайти смисл існування в реальному вимірі (Д. Селлі) [Marievych, 2022a].

Датський історик, філософ культури, професор Гроніченського та Лейденського університетів у трактаті «Homo Ludens» («Людина граюча»

1938 р.) обґрунтував наскрізне значення гри у розвитку основних культурних форм людства – не лише у мистецтві, а й філософії, науці, політиці, юриспруденції, військовому ремеслі. На його думку, гра – це довільна діяльність, яка відображає ставлення людини до світу, до самої себе, має мету – передбачення ситуації спілкування. Цікавим є той факт, що найвищою формою гри Й. Гейзінга вважає музику [Гейзінга, 1994 : 109].

Так, В.Сухомлинський наголошував, що музика є могутнім засобом самовиховання. Досвід «школи радості», створеної видатним українським педагогом, переконає в тому, що тільки у ранньому дитинстві крізь сприймання краси музичного твору дитина відчуває багатогранні відтінки людських почуттів, у неї відбувається зростання культури, яке неможливе забезпечити ніякими іншими засобами [Сухомлинський, 1977 : 60].

Період розвитку музично-естетичної думки України кінця XIX – першої половини XX століть щодо підготовки педагогічних кадрів пов'язаний із відомими педагогами-композиторами В. Верховинцем, М. Леонтовичем, М. Лисенком, Я. Степовим, К. Стеценко, праці яких ґрунтуються на використанні в освітньому процесі найкращих зразків українського фольклору, різноманітних за жанрами, формою виконання пісень (солоспіви, інсценована гра, спів з елементами танцю). Народні ігри як засіб виховання дітей високо оцінювали вітчизняні педагоги, зокрема, С. Русова, про народні ігри, як важливий засіб національного виховання, зазначала: «На іграх яскраво відбивається національний вплив. У грі дитина уявляє себе якнайкраще, безпосередньо, бо в грі вона живе цілком натурально тими почуттями, що їх вона в той час переживає» [Русова, 1996 : 62].

Видатний митець В.Верховинець став одним із засновників упорядкування українського музично-ігрового репертуару для молодших школярів, розробив і успішно втілював ідею комплексного використання елементів музичного, хореографічного і драматичного мистецтва в праці «Весняночка», що стала підготовчою базою для створення українського дитячого музично-ігрового репертуару, підкреслював: «..діти дуже люблять народні ігри зі співами, танцями та охоче виконують народні рухи під пісню» [Верховинець, 1989 : 5].

У свою чергу С. Садовенко розглядає «фольклор як народну музично-поетичну творчість, маючи на увазі власне музично-поетичний фольклор – вокальну (пісенну), інструментальну, вокально-інструментальну й музично-танцювальну творчість народу» [Садовенко, 2013 : 18], обґрунтовує функції таких ігор, як: лексико-образна, психологічної розрядки, гедоністична, пізнавально-виховна, комунікативна, мотиваційно-виховна, навчально-виховна, креативна тощо [Садовенко, 2013 : 47].

Отже, гра для дітей молодшого шкільного віку набуває особливого значення. Як зазначає О.Савченко, вчителі початкових класів під час моделювання гри вчать впливати на емоційну та мотиваційно-пізнавальну сферу дітей, розширювати їхні уявлення про особливості й способи художньої діяльності [Савченко, 2007 : 85-86]. У педагогічній літературі зафіксовано багато спроб систематизувати види ігор та визначити структурну модель ігрової діяльності. Нам імponує своєю чіткістю класифікація Н. Кудикіної, яка розподіляє ігри на дві великі групи: *творчі та ігри за правилами* [Кудикіна, 2003 : 46]. Узагальнюючи різні думки науковців, можемо стверджувати, що вони відзначають багатофункціональну природу гри, серед її провідних функцій: коригуюча, діагностична; навчально-пізнавальна; адаптаційна; збагачення емоційно-почуттєвої сфери; забезпечення основ здоров'я; мотиваційна; розвивальна [Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної і початкової освіти. Тарасенко, 2010 : 5].

Серед ігор, які пропонують дітям молодшого шкільного віку, особливе місце посідають *музичні ігри*. Їхня особливість обумовлена тим, що в таких іграх відбувається могутній розвиток емоційно-почуттєвої сфери молодших школярів. Аналіз класифікацій ігор забезпечує можливість визначити місце музичної гри в системі методів навчання і виховання, серед них: *ігри з сюжетними іграшками* (П. Бессонов), *з пісенними вироками* (П. Шейн), *ритмічні ігри* (Е. Жак-Далькроз, З. Кодай), *мовні ігри* (Б. Яворський), *ігри-потішки, хороводні гри* (М. Арістова-Журн), *ігри на твір композицій-пісень, віршів* (Д. Зарін), *ігри-змагання* (Б. Ландек), *ігри-драматизації, ігри-імпрізації* (З. Кодай, К. Орф), *музичні діалогово-драматичні ігри, у процесі організації яких дитина*

одночасно є поетом, виконавцем, слухачем, композитором (О.Павлова). Найбільш повно представлені в науково-методичних розробках Л. Масол, Ю. Поплавської *музично-дидактичні ігри, які об'єднують усі види музичної діяльності: спів, слухання, рух під музику, гру на інструментах* [Mariévych, 2022a].

Досліджуючи класифікацію музичних ігор, можемо стверджувати, що музично-ігрова діяльність молодших школярів, знаходить реалізацію в іграх-інтерпретаціях, зображеннях музичних образів, в іграх на твір віршів, казок про музику, музикантів, в іграх на дитячих музичних інструментах, а також в ігровій передачі ритму, в ігровому сприйнятті музики, відтворенні в рухах емоційно-образного змісту музичного мистецтва різних епох, стилів, жанрів [Мар'євич, 2011]. Г. Ватаманюк музично-ігрову діяльність розуміє як процес збагачення емоційно-чуттєвого досвіду, розвитку музично-творчих здібностей, шлях пізнання і способів удосконалення рухових, слухацьких та виконавських умінь і навичок. Музично-ігрова діяльність прослідковується у виразному мовному інтонуванні, ритмічних рухах, тембровій, шумовій, руховій імпрізації, виконанні ролей творців і виконавців [Ватаманюк, 2014 : 6].

На наш погляд, використання музичної гри в освітньому процесі НУШ може здійснюватися в трьох напрямках: розвиток здатності учнів вступати в ігровий контакт з музикою під час різних видів музичної діяльності; використання в «драматургії» уроку-гри як методу чи засобу; використання гри як форми навчання й виховання, проведення «ігро-уроків», ігрових виховних програм. Використовуючи терміни «музична гра» і «музично-ігрова діяльність», важливо усвідомлювати взаємозв'язок між ними, співвіднесення їх як педагогічного методу і засобу для досягнення завдань музично-естетичного виховання молодших школярів. *Шляхом поєднання в грі музики, танцю, пластики, пантоміми, хореографії, драматизації, відбувається музично-ігрова діяльність, яка могутньо впливає на розвиток творчих здібностей учня та загальну креативність його мислення та поведінки* [Mariévych, 2022a].

Отже, підсумовуючи результати проведеного аналізу, *музично-ігрову діяльність молодших школярів, у контексті нашого дослідження, розуміємо як освітньо-виховний феномен,*

структурно і функціонально підпорядкований мотиваційно-цільовим, змістовим, процесуально-організаційним завданням особистісного розвитку дитини; як засіб употужнення соціалізації дитини в процесі доцільного включення її в добровільну, художньо спрямовану, полікультурно оснащену колективну взаємодію [Мар'євич, 2015, с. 3–23].

Друга половина ХХ-початок ХХІ століття в Україні характеризується значними змінами в музично-освітніх процесах, які характеризуються стрімким розвитком політичної, соціальної та економічної сторін життя, що, зі свого боку, вимагало підвищення рівня освіченості молоді. Інтеграційні процеси, які відбуваються в галузі музично-педагогічної освіти, що є складником мистецької освіти, потребують вивчення та узагальнення теорії й практики музично-педагогічної освіти й досвіду педагогів-музикантів, які збагатили світову й вітчизняну музично-педагогічну думку, сприяли розробці нових концепцій та підходів масового музичного виховання, формуванню художньо-естетичних інтересів і потреб обдарованої молоді. В контексті дослідження, науковець В. Черкасов виокремлює п'ять періодів у розвитку музично-педагогічної освіти, що сприяли становленню системи музично-естетичного та художньо-естетичного виховання молоді [Черкасов, 2021: 7-12]. Актуальною залишається думка про те, що «...у сучасному постіндустріальному суспільстві ідеал гармонійно розвинутої особистості також набуває нового змісту, тому система художньо-естетичного виховання потребує появи вчителя нової формації, особливо вчителя мистецьких дисциплін...» [Агейкіна-Старченко, 2011 : 5].

У навчальному процесі роботи Вінницької академії безперервної освіти відбувається підготовка фахівців на тематичних (авторських) та фахових курсах «Організація музично-ігрової діяльності з дітьми в контексті наступності дошкільної та початкової освіти за вимогами НУШ».

Перспективні напрямки інноваційної підготовки освітян до організації музично-ігрової діяльності інтерпретуються як спеціально створені педагогічні умови, які необхідні для забезпечення ефективності фахової підготовки у процесі роботи з учнями школи в умовах сьогодення. Створення цих умов полягає як в орга-

нізації необхідного психолого-педагогічного середовища, так і в доцільному доборі методів, організаційних форм роботи зі слухачами, націлених на їхню подальшу професійну діяльність. У процесі аналізу філософської, соціально-психологічної, психолого-педагогічної літератури в контексті наступності освітньої діяльності (від студента до педагога-фахівця) можемо виокремити **педагогічні умови ефективної фахової підготовки вчителів НУШ до організації музично-ігрової діяльності з дітьми**, що відображають загальні освітні тенденції в підготовці педагогів у своїй професійній діяльності [Мар'євич, 2009 : 151–156]:

1. *Реалізація гносеологічно-знаннєвого підходу до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів у процесі загально-педагогічної підготовки вчителя НУШ.*

2. *Забезпечення рефлексивної готовності вчителя НУШ до організації музично-ігрової діяльності дітей у процесі становлення власної педагогічної майстерності.*

3. *Розвиток методичної вправності щодо організації музично-ігрової діяльності учнів на основі інтегрованого підходу до освітнього процесу в НУШ.*

4. *Креативний підхід до організації позашкільної роботи з учнями на музично-ігровій основі. Розглянемо доцільність кожної з вищезазначених умов.*

Реалізація гносеологічно-знаннєвого підходу до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів у процесі загальнопедагогічної підготовки вчителя НУШ. Як зазначає Г. Тарасенко, естетична складова в діяльності вчителя початкових класів є «абсолютно необхідним компонентом його фахової готовності до навчально-виховної роботи з учнями початкових класів», оскільки «вчитель початкових класів, навчаючи дітей різних предметів і організовуючи позакласну виховну роботу, має неабиякі можливості системно виховувати в них почуття прекрасного» [Тарасенко, 2009 : 527].

Художня обізнаність учителя НУШ має інтегративну природу і передбачає системне засвоєння знань у галузі мистецтва, художньої педагогіки і психології, освоєння музично-ігрового репертуару; оволодіння теорією та методикою організації музичних ігор. У процесі підготовки до уроків учитель повинен засвоїти психолого-педагогічні вимоги до організації художньої

діяльності, що дозволить йому поступово опанувати різні види та жанри мистецтва. Реалізація гносеологічно-знанневого підходу до роботи з дітьми НУШ повинна неодмінно здійснюватися з домінантною увагою до естетико-педагогічної складової, котра, у свою чергу, орієнтована на формування вмінь керівництва музично-ігровою діяльністю молодших школярів.

Забезпечення рефлексивної готовності вчителя НУШ до організації музично-ігрової діяльності дітей у процесі становлення педагогічної майстерності. Надійним шляхом фахової підготовки вчителя до організації музично-ігрової діяльності має стати процес становлення педагогічної майстерності в контексті оволодіння ігровими технологіями. У науковому фонді поняття «педагогічна майстерність» визначається по-різному. С. Гончаренко тлумачить педагогічну майстерність як «характеристику високого рівня педагогічної діяльності. Критеріями педагогічної майстерності виступають такі ознаки його діяльності: гуманність, науковість, педагогічна доцільність, оптимальний характер, результативність, творчість» [Гончаренко, 1997 : 251]. І. Зязюн серед компонентів педагогічної майстерності виокремлює: гуманістичну спрямованість учителя, професійну компетентність, здібності до педагогічної діяльності, педагогічну техніку [Педагогічна майстерність, 2004 : 30]. Науковці вважають, що головними елементами педагогічної майстерності також є: широка ерудиція, гуманістична спрямованість, високий рівень спеціальної підготовки, знання матеріалу, навчальної дисципліни на рівні останніх досягнень науки [Беседіна, 2009 : 13].

Учені досліджують механізми взаємозв'язку творчого мислення і педагогічної майстерності. Г. Тарасенко зазначає, що естетограма вчителя НУШ повинна системно націлювати на забезпечення емоційно-естетичної виразності діяльності педагога, на формування його художньої обізнаності, на розвиток креативності методичного мислення, на рефлексивну готовність до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, який найбільш природо відповідний для цього віку, що передбачає досить виражені емоційні реакції на музику, наповнення їх інтелектуально емоційним змістом, вибірковість художніх переваг і смаків (улюблені автори, стилі, жанри, твори) тощо [Татасенко, 2009 : 528].

Принципова особливість керівництва музично-ігровою діяльністю – це увага вчителя до виникнення і збереження інтересу дітей упродовж усієї гри. Тому, організовуючи гру, сам учитель має володіти високою педагогічною майстерністю, адже необхідно дбати про змістовність та емоційну насиченість усіх етапів музично-ігрової діяльності учнів, підказувати дітям цікаві прийоми і засоби ігрового спілкування (жест, міміка, інтригуючий тембр голосу, незвичні імена, несподіване продовження ігрових сюжетів, нові ролі відомих персонажів тощо). Таким чином, у процесі становлення педагогічної майстерності, рефлексивна готовність до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів має сприяти розвитку сформованих умінь: здійснювати самоаналіз процесу організації музично-ігрової діяльності, вносити конструктивні зміни в процес організації музичних ігор, діагностувати ефективність використання музично-ігрових прийомів у роботі з молодшими школярами [Мар'євич, 2013 : 119-121].

Розвиток методичної вправності педагога щодо організації музично-ігрової діяльності учнів на основі інтегрованого підходу до освітнього процесу в НУШ. Спеціальні дослідження засвідчили, що застосування ігрових форм виховання і навчання сприяє гуманізації педагогічної взаємодії, збагачує її змістовними позитивними емоціями, знімає протидію двох сильних важелів розвитку дитячої особистості – «хочу» і «треба», викликає пізнавальний інтерес [Савченко, 2007 : 84]. Тому вчитель НУШ повинен вільно орієнтуватися в розмаїтті музично-ігрових форм освітньої роботи з молодшими школярами.

Як зазначає Б. Нестерович, у процесі професійної діяльності учитель повинен опанувати організаційно-методичні алгоритми щодо введення музичних ігор в урочну та позакласну роботу з учнями, оскільки кожна музична гра містить потужний дидактичний і розвивально-виховний потенціал [Нестерович, 2009 : 8], адже під впливом раціонально організованої ігрової діяльності позитивні зміни дитячої особистості відбуваються ефективніше. Інтегрований підхід до навчальної діяльності молодших школярів передбачає наскрізне вплетення музичної гри в хід уроків з усіх дисциплін початкової школи. Отже, художня освіченість учителя НУШ має

інтегровану природу і передбачає системне засвоєння знань в галузі мистецтва, художньої педагогіки та психології, засвоєння музично-ігрового матеріалу, оволодіння теорією та методикою організації музичних ігор.

Креативний підхід до організації поза-шкільної роботи з учнями на музично-ігровій основі. На сучасному етапі професійне виховання, самовиховання та педагогічне удосконалення вчителя НУШ обов'язково повинно передбачати розвиток здатності до педагогічної творчості. Необхідно системно націлювати професійну підготовку педагога на формування художньої освіченості, компетентності, на розвиток креативності методичного мислення, рефлексивну готовність до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів.

Креативність методичного мислення педагога забезпечується системою вмій та навичок організації творчої мистецької діяльності молодших школярів у процесі викладання всіх предметів початкової школи: уміння добирати музичні ігри відповідно до освітніх завдань; уміння інтегрувати різні види мистецтва в процесі організації навчальної діяльності, використовуючи художньо-педагогічні технології на уроках мистецького циклу [Масол, 2019 : 74-138]; уміння розвивати комунікативні навички в контексті створення мистецько-виховного поля. Важливу роль у формуванні практичних умій і навичок відіграє позашкільна робота з учнями, тому необхідно володіти основами вокалу, музичної грамоти, використовувати пісенний репертуар, демонструвати школярам зразки креативного підходу до організації музично-ігрової діяльності в освітньому процесі НУШ.

Відповідно до теоретичних засад дослідження і визначених педагогічних умов ми створили модель підготовки вчителя НУШ до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів, що включатиме цільовий, методологічний, операційно-змістовий та результативний компоненти. Зміст операційно-змістового компонента моделі базується на педагогічних умовах підготовки фахівця до організації музично-ігрової діяльності з учнями НУШ і включає реалізацію наступних методично доцільних етапів підготовки вчителя: знаннєво-підготовчий, технологічно-практичний та креативно-організаторський. Аксіоло-

гічна цінність у підготовці – це використання гри в педагогічному процесі, що передбачає формування таких компонентів готовності, як: *естетичної спрямованості педагогічної дії та когнітивно-мистецької обізнаності.* Проаналізуємо фрагменти роботи на різних етапах підготовки вчителя до організації музично-ігрової діяльності з учнями молодшого шкільного віку.

На знаннєво-підготовчому етапі, в умовах реалізації гносеологічно-знаннєвого підходу до досліджуваної діяльності, загальнопедагогічна підготовка вчителя НУШ має забезпечувати естетичну спрямованість педагогічної дії щодо організації музично-ігрової діяльності дітей. З цією метою варто запропонувати слухачам на чат-семінарах, конференціях розглянути наступні питання: «Феномен гри з погляду видатних педагогів та сучасних науковців», «Вимоги до професійних якостей і майстерності вчителя-ігромайстра», «Особливості створення папки з музичним, навчальним, ігровим матеріалом та педагогічна майстерність у її представленні», «Проблема естетико-педагогічної підготовки вчителя НУШ у контексті професіографічного підходу», що несе в собі основи педагогічної майстерності вчителя.

Фахівці можуть *писати твори рефлексивного спрямування:* «Моя улюблена дитяча гра», «Ігри мого дитинства», «Її Величність Дитяча Гра», «Виховний потенціал музичної гри для дітей молодшого шкільного віку», «Моє покликання – ігромайстер», «Учитель НУШ як господар музично-ігрового поля» тощо. *Створювати власні логотипи на теми:* «Музична гра для школяра», «Краса дитинства в грі», «Душа дитини гри чекає» тощо. У процесі виконання цього завдання необхідно схематично відтворити своє уявлення про музичну гру та її місце у виховній роботі з молодшими школярами, узагальнити й систематизувати розуміння теоретичних положень. До поданого логотипу фахівець може запропонувати віршований супровід, наприклад: «Душа дитини гри чекає, бо в ній безмежність від думок. Чарівна мрія оживає, несе у дивний світ казок».

Далі, готуючись до організації музично-ігрової діяльності з учнями, вчитель має усвідомлювати актуальність використання музичних ігор у педагогічному процесі, що визначається в блоці «*Основи музично-ігрового спілкування*». Актуальним є цикл *дискусій на теми:* «На яких

музичних зразках слід виховувати сучасну дитину?», що має складатися з таких блоків, як: «Народна музика як голос душі українського народу», «Як зацікавити дітей класичною музикою», «Естрадна музика у світлі наших уподобань», «Казковий світ музики з дитячого кіно» тощо. Після завершення циклу дискусій необхідно готувати диск із творами музичного мистецтва «Музична фонотека ігромайстра», де представлені обробки класичної музики та її оригінали, музика з рекламних роликів; улюблені народні та авторські пісні, що упорядковуються за наступними блоками: «Класична музика», «Народна музика», «Пісні для дітей молодшого шкільного віку» тощо.

З погляду інтеграції освітнього процесу, варто розглянути використання музичних ігор на різних уроках початкової школи, запропонувавши такі теми для дебатів, як: «Види музичних ігор із молодшими школярами на уроках природознавства», «Вимоги до професійної майстерності та компетентності вчителя для організації та проведення музичних ігор про природу», «Види мовних творчих завдань, імпровізацій та їх використання в різновидах музичної діяльності» тощо.

На технологічно-практичному етапі роботи вчитель має готуватися до того, щоби залучати дітей в організаційно-педагогічні гри типу: «Гри-подорожі у світ природи», «Музична вікторина в позакласній виховній роботі», «Музично-літературний салон». Цікавою стає *робота над матрицею музичної гри*, де використовуються *авторські прийоми* «Подорож у світ мистецтва», «Діалог дослідників-музикантів», «Митці-інтегралі», поповнення змісту «Музична ігроскринька». Відбувається підготовка до гри «Інтелектуальний меломан», яка несе в собі інтегрований зміст і має проходити в три тури. За результатами гри переможцям присвоювалося звання «Інтелектуальний меломан», а також відзначити в інших номінаціях. Такий вид роботи дозволяє усвідомлювати значення організації музично-ігрової діяльності у освітньому процесі та вихованні учнів [Мар'євич, 2017 : 16-20].

Так як у сучасній системі підготовки педагогів виникають протиріччя, зокрема, між сучасними темпами приросту наукової інформації та відведеним часом на її опанування; між гіперінформаційним середовищем, яке сприяє

знаходженню, копіюванню будь-якої інформації та неефективними способами її опрацювання, то перед учителем сьогодні виникає питання, що вимагає компетентнісного підходу до вирішення проблеми: «Як передати школярам великий обсяг навчальної інформації при незмінній тривалості навчання і без зниження вимог до якості знань?». І тут в пригоді може стати використання вчителем ігрового прийому «Хвилинка-цікавинка», «А чи знаєте Ви...», «Музично-ігровий ярмарок» тощо [Мар'євич, 2017 : 9].

Особливістю прийому «Музична хвилинка-цікавинка» є п'ятихвилинне подання інформації, яка охоплює декілька постатей митців за блоками: «Цікаві факти з життя композиторів», «Історія написання музичного твору», «Трагічні та щасливі моменти в долі геніальних композиторів», «Кохання в житті композитора» тощо. Прийом «А чи знаєте ви...» полягає в тому, що необхідно чіткими, лаконічними тезами повідомити найяскравіші факти з життя композитора, митця, виконавця, зокрема: «А чи знаєте ви, що серед записів композитора Л. Бетховена зберігалась мелодія, в основу якої покладено мотив відомої пісні «Їхав козак за Дунай». На замовлення Андрія Розумовського (син гетьмана Кирила Розумовського) композитор написав три квартети, де використав мелодії пісень «Ой на дворі метелиця», «Од Києва до Лубен», «Їхав козак за Дунай».

Цікавим в роботі є авторський прийом «Музично-ігровий ярмарок», який полягає в презентації зібраного вчителем ігрового матеріалу (кресвордів, ребусів, тестів до навчального матеріалу тощо). Далі між учасниками гри відбувається обмін цікавою інформацією, тобто, кожен пропонує свій ігровий матеріал тому, хто зацікавив його своїм матеріалом. *Отже, на технологічно-практичному етапі* роботи найбільше уваги приділяється розвитку методичної вправності педагога в контексті організації музично-ігрової діяльності учнів на основі інтегрованого підходу до освітньої роботи в НУШ.

На креативно-організаторському етапі роботи, з метою підвищення ефективності процесу підготовки учителів НУШ до організації музично-ігрової діяльності дітей необхідно використовувати креативно-ігровий підхід у процесі демонстрації власної музично-

ігрової майстерності; інтегрований підхід до розробки власних ідей авторських музичних ігор, музично-ігрових проєктів, шоу-програм, конкурсів, вікторин тощо. Важливим є володіння педагогом прикладними творчими вміннями: малювати, співати, виразно читати, танцювати тощо [Кондратова, 2014 : 8]. Відповідно до змісту роботи, варто використовувати зошит індивідуальної підготовки вчителя початкових класів до організації музично-ігрової діяльності дітей молодшого шкільного віку «Подорож до Країни музичних ігор» (автор Н. Мар'євич), де пропонуються різні прийоми: «Авторська новинка», «Ігровий компас»; алгоритми створення колажу улюблених пісень, створення «місточків-віршів», «речень-місточків», розробка сценарію «Свято пісні», робота зі щоденником професійного самоаналізу, робота гуртка «Музична ігротека» тощо [Мар'євич, 2017 : 3-37].

В умовах сьогодення вчитель НУШ повинен використовувати інтерактивні технології. Так, науковець Б. Нестерович, для підвищення методичної вправності вчителя початкових класів, звертає увагу на програмно-музичне забезпечення, перегляд інтернет-сайтів і дисків з тематики «Мистецтво», мультимедійні навчальні програми «Музичний клас», «Класична музика». Ю. Поплавська пропонує використовувати за допомогою комп'ютера ігри «Упізнай інструмент», «Відгадай, скільки», «Блок караоке», приклади з творчого зошита «Музичні сходинок» з використанням ІКТ, дисків з музичним репертуаром тощо [Поплавська, 2008 : 72-83, 2013 : 36-44]. В умовах сьогодення необхідно творчо користуватися медіа-простором (інформація мережі «Інтернет», «Вікіпедія», «Інтернет-сервіс», «Google документи», інтернет-сайти, диски тематики «Мистецтво», мультимедійні навчальні програми «Музичний клас», «Класична музика»), проявляти цифрову компетентність в роботі з додатками «sway.office.com», «Музичні дудли» (про Й. Баха, Л. Бетховена), «Робота зі звуком у програмі Audacity», робота нотним редактором «Musescore» тощо.

Організуючи музично-ігрову діяльність з учнями на уроках мистецького циклу, використовувати інформаційну графіку та інтерактивні малюнки де пропонується «хмара ключових слів» музичних творів для початкової школи,

пропонуються етапи створення інтерактивного малюнка: визначення ключових слів; утворення графічного об'єкта; редагування хмари слів; зберігання кінцевого продукту. *Зазначимо, що при створенні інформаційної графіки педагоги повинні дотримуватися таких порад:* необхідно використовувати зрозумілу візуальну мову; використовувати яскраві ілюстрації, великі піктограми, гармонійну кольорову схему шрифтів, не перебільшувати кількість візуальних елементів та інформації; дотримуватись стилю і міри серйозності, необхідно стежити, щоб образи допомагали сприйняттю, а не заважали йому. Візуалізація сприймається більш емоційно і менш усвідомлено, ніж текст, візуальні образи мають підкріплювати текст, а не суперечити йому [Marievych, 2022 b].

З метою підвищення вмотивованості на організацію музично-ігрової діяльності молодших школярів використовувати мультимедійні технології, відеозображення та анімації, придумувати прості танцювальні рухи до пісень («Пісня про зарядку», «Заспані личка» О.Янушкевич, «Патисон», «Киця-Кицяня» І.Білик), підбирати музичний супровід для проведення руханок з учнями школи, створювати флеш-моби, хореографічні композиції, веселі розвиваючі нейропсихологічні руханки («Булька», «Черпаха аха...», «Hare Dance», гімнастика для очей / Gymnastics for the eyes, руханка-танець «Cucumber Dance», танок з ведмедиком Чарлі, веселі дитячі пісні «Скік та скок», «Гусі потягусі», «Колесици, колесици і чарівний руль», математична руханка «Мушка лапки рахувала», нейропсихологічна гра «Роби як Лорі», «Майстерні руки» (повтори, якщо зможеш), дихальна гімнастика «Релаксація», пальчикова гімнастика-гра «Метелик», руханка танець «Marshmallow Dance», «Привіт, привіт» тощо [Мар'євич, 2011 : 53; 84].

З метою розвитку науково-педагогічних інтересів до професійної діяльності, пов'язаної з організацією музично-ігрової діяльності в НУШ, учителям необхідно запропонувати тематику дослідницьких проєктів, які вони можуть організувати разом зі своїми вихованцями, наприклад: «Композитори Поділля різних часів» (М. Завадський, В. Заремба, М. Леонтович, Г. Курков, Е. Брилін, О.Янушкевич, О.Кльоц тощо)». В контексті реалізації компетентнісного підходу до освітнього процесу

в умовах реалізації концепції НУШ, учителі мають працювати разом з учнями над дослідницькими музично-ігровими проектами.

Розглянемо мету, зміст, структуру музично-ігрового проекту на тему: *«Микола Леонтович – геній української хорової музики»*, присвячений 145 річниці від дня народження подільського композитора, автора всесвітньовідомого хорового твору «Щедрик». За допомогою ІКТ, учасники використовують різні види мистецтва, через презентацію знайомляться з біографією та творчістю. *Зміст і структура проекту:* музично-ігрова подорож у різних рубриках до віртуального музею М.Леонтовича.

1. «Дослідники-музикознавці»: вивчення життєвого і творчого шляху М. Леонтовича, перегляд відео-матеріалу, упорядкування, вивчення головної ідеї, тематичного змісту музичних шедеврів; підбір творів М. Леонтовича програмового змісту, з якими хочемо познайомити учнів.

2. «Журналісти-репортери»: інтелектуальна гра «Діалог дослідників-музикознавців»; прийом «Синтез музики і змісту твору», бліц-турнір «Дослідники творчої спадщини М. Леонтовича», дидактична гра «Кмітливі розумники музичного мистецтва».

3. «Креативні митці»: підбір поезії до музики М. Леонтович; ігровий прийом «Митці-інтегралі», що містить в собі підбір або створення малюнку до музичного твору композитора; розігрування театралізованого етюду в різних жанрах до музичного твору композитора.

4. «Кліпмейкери-інтегралі»: підбір наочності, фото та відеоматеріалів; вибір відеофрагментів із мультфільмів та кінофільмів, де звучить музика М. Леонтовича; використання відеоматеріалу на різних уроках НУШ; підбір музики композитора до різних виховних форм роботи в школі.

5. «Екскурсоводи-митці»: віртуальна подорож до музею М. Леонтовича, знайомство з різними кімнатами музею митця: «Дитинство М. Леонтовича, його родовідне дерево», «Життєвий та творчий шлях композитора», «Картинна галерея героїв музичної спадщини композитора», «Фотогалерея про життя, родину композитора», «Музичний відео-салон творів

композитора», «Мистецько-ігрове лото: перевіряй себе в знаннях про життя М. Леонтовича та його творчу спадщину», «Книга відгуків від прихильників музею» тощо.

б.«Музично-ігрові сходинки» вчителя в роботі з учнями НУШ: ігри «Інтелектуальний брейн-ринг знавців життя та творчості М. Леонтовича», «Музична вікторина», «Вгадай мелодію та розкажи про твір», «Музичний кубик-рубик», «Музично-ігровий ярмарок», «Музично-ігровий караван: інтегрований підхід» тощо.

У висновку зазначимо, що в контексті організації та управління музично-ігровою діяльністю дітей ми виокремлюємо такі педагогічні умови щодо використання музичних ігор у освітньому процесі НУШ: *використання музичних ігор на різних етапах освітнього процесу початкової школи; поступовий перехід від простих до складних музичних ігор, який відбувається залежно від ускладнення освітніх завдань і вікових можливостей молодших школярів; реалізація синкретичного характеру музичної гри з метою всебічного розвитку молодшого школяра, що цілісно впливає на формування особистості та створює мистецько-ігрове поле для розвитку психофізіологічної, емоційно-аксіологічної, соціально-комунікативної та когнітивно-компетентнісної сфери школяра; використання педагогічної та музичної імпровізації під час проведення гри.*

Отже, педагогічні умови мистецької підготовки вчителя до організації музично-ігрової діяльності з учнями школи це цілісне емоційно-психологічне та змістово-методичне утворення, що об'єднує налаштованість педагога на організацію музично-ігрової діяльності (емоційно-естетична спрямованість діяльності вчителя), засвоєння системи мистецько-педагогічних знань (його когнітивно-мистецька обізнаність) і формування вмінь організації музично-ігрової діяльності (креативно-методична вмілість), оцінки її результативності в розв'язанні завдань музично-естетичного виховання молодших школярів (рефлексивно-оцінна активність), рівень сформованості яких обумовлюється професійно-педагогічними та музичними здібностями, що відповідає вимогам реалізації концепції НУШ.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Marievych, N., Kuziv, M., Doroshenko, T., Aliksiichuk, O., Borysova, T., & Fedorchuk, V. (2022). *Training Future Primary School Teachers to Organize Game-Based Music Activities. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(1), 15-31. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/505>.
2. Marievych, N., Nesterovych, B., Turchyn, T., Kryvosheya, T., Shyshova, O., & Nadon, V. (2022). *Management of the Play Activity of Primary Schoolchildren. A Critical Look at Ukrainian Trends from the Point of View of International Experience. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(1Sup1), 328-348. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1Sup1/554>.
3. Агейкіна-Старченко, Т. (2011). *Педагогічні умови підвищення кваліфікації вчителів мистецьких дисциплін у системі післядипломної освіти: автореферат дисертації кандидата педагогічних наук: 13.00.04; Класичний приватний університет*. Запоріжжя, 20 с.
4. Беседіна, Л. (2009). Педагогічна майстерність, активні методи навчання та методи роботи у навчальних закладах: *методичний посібник*. Київ: Логос, 204 с.
5. Ватаманюк, Г. (2014). Формування комунікативних умінь старших дошкільників у процесі музично-ігрової діяльності: практичний аспект: *навчальний посібник*. Кам'янець-Подільський: ТОВ «Друк-Сервіс», 160 с.
6. Верховинець, В. (1989). *Весняночка. Ігри з піснями для дітей дошкільного і молодшого шкільного віку*. 5-те вид. Київ: Музична Україна, 343 с.
7. Гончаренко, С. (1997). *Український педагогічний словник*. Київ: Либідь, 374 с.
8. Гейзінга, Й. (1994). *Номо Ludens* [пер.з англ. О. Мокровольського]. Київ: Основа, 250 с.
9. Закон України (2014). № 1556–VII «Про вищу освіту». *Відомості Верховної Ради (ВВР)*, № 37–38.
10. Кондратова, Л. (2014). Музичні учнівські проекти на уроках та в позаурочній діяльності: *методичний посібник для вчителя музичного мистецтва*. Тернопіль: Навчальна книга Богдан, 120 с.
11. Кудикіна, Н. (2003). *Ігрова діяльність молодших школярів у позаурочному навчально-виховному процесі: монографія*. Київ: КМПУ, 272 с.
12. Масол, Л. (2019). *Нова українська школа: методика навчання інтегрованого курсу «Мистецтво» у 1-2 класах на засадах компетентнісного підходу: навчально-методичний посібник*. Київ: Генеза, 208 с.
13. Мар'євич, Н. (2009). *Інноваційні аспекти фахової підготовки вчителів початкових класів щодо організації музично-ігрової діяльності дітей. Вісник Глухівського державного педагогічного університету. Серія: Педагогічні науки*. Вип. 15. Глухів: ГНПУ ім. О. Довженка, Ч. 1. 151–156.
14. Мар'євич, Н. (2011). *Музичні ігри в початковій школі: методичний посібник*. Вінниця-Бар, 120 с.
15. Мар'євич, Н. (2013). *Педагогічні умови використання музичних ігор у виховній роботі з молодшими школярами. Наука, освіта, суспільство очима молодих: зб. матеріалів VI Міжнар. наук.-практ. конф. студентів та молодих науковців*. Рівне: РВВ РДГУ, Ч. 1: Психолого-педагогічний напрям. 119–121.
16. Мар'євич, Н. (2015). *Підготовка майбутніх учителів початкових класів до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів: автореферат дисертації кандидата педагогічних наук: 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»*; Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 23 с.
17. Мар'євич, Н. (2017). *Подорож до країни музичних ігор: зошит індивідуальної підготовки майбутнього вчителя до організації музично-ігрової діяльності молодших школярів*. Бар: РВВ БГПК ім. М. Грушевського, 64 с.
18. Мороз, М. (2020). *Педагогічні умови формування професійної компетентності майбутніх учителів музики. Нові технології навчання: збірник наукових праць*. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти». Вип. 94. Київ, 238-243.
19. Нестерович, Б. (2009). *Підготовка майбутніх учителів початкових класів до позакласної музично-виховної роботи з молодшими школярами: автореферат дисертації кандидата педагогічних наук: спец. 13.00.04 «Теорія і методика професійної освіти»*; Вінницький державний педагогічний університет ім. М. Коцюбинського. Вінниця, 23 с.
20. *Нова українська школа: порадник для вчителя* (2018). [за заг. ред. Н.М. Бібік]. Київ: Літера ЛТД, 160 с.
21. *Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної і початкової освіти*. (2010). *Навчально-методичний посібник* [за ред. Г.С.Тарасенко]. Київ: видавничий Дім «Слово», 320 с.
22. *Педагогічна майстерність* (2004). *Підручник* [за ред. І. Зязюна]. 2-е вид., доп. і переробл. Київ: Вища школа, 442 с.
23. Поплавська, Ю. (2008). *Методика навчання музичної грамоти в початковій школі: навчально-методичний посібник*. 3-тє вид., змінене та доп. Вінниця: Нова книга, 127 с.
24. Поплавська, Ю. (2013). *Музичні сходишки: творчий зошит з музики для учнів четвертого класу загальноосвітньої школи*. Вінниця: ТОВ «Ландо ЛТД», 78 с.
25. Сухомлинський, В. (1977). *Серце віддаю дітям. Вибрані твори: в 5 т. Т. 3*. Київ: Радянська школа, 7–279.
26. Савченко, О. (2007). *Виховний потенціал початкової освіти*. Київ: СПД «Цудзинович Т.І.», 204 с.

27. Садовенко, С. (2013). *Ти, малий, скажи малому...: музична логоритміка*. Київ: Редакції газет з дошкільної та початкової освіти, 128 с.
28. Русова, С. (1996). *Вибрані педагогічні твори*. Київ: Освіта, 304 с.
29. Тарасенко, Г. (2009). *Роль гносеологічної функції мистецтва в професійній підготовці вчителя початкових класів. Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання в підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми: збірник наукових праць*. [ред. кол.: І. А. Зязюн, Н. Г. Ничкало, С. У. Гончаренко та ін.]. Київ; Вінниця: ДОВ Вінниця, Вип.21. 527–532.
30. Черкасов, В. (2021). *Періодизація музично-педагогічної освіти України в умовах наближення до європейських і світових стандартів. Мистецтво та освіта: науково-методичний журнал*. 3(101). 7–12.

REFERENCES:

1. Aheikina-Starchenko, T. (2011). *Pedahohichni umovy pidvyshchennia kvalifikatsii vchyteliv mystetskykh dystsyplin u systemi pisladyplomnoi osvity: avtoreferat dysertatsii kandydata pedahohichnykh nauk: 13.00.04; Kласychnyi pryvatnyi universytet. Zaporizhzhia*, 20 s. [in Ukrainian],
2. Biesiedina, L. (2009). *Pedahohichna maisternist, aktyvni metody navchannia ta metody roboty u navchalnykh zakladakh: metodychnyi posibnyk*. Kyiv: Lohos, 204 s. [in Ukrainian],
3. Vatamaniuk, H. (2014). *Formuvannia komunikatyvnykh umin starshykh doshkilnykiv u protsesi muzychno-ihrovoi diialnosti: praktychnyi aspekt: navchalnyi posibnyk*. Kamianets-Podilskyi: TOV «Druk-Servis», 160 s. [in Ukrainian],
4. Verkhovynets, V. (1989). *Vesnianochka. Ihry z pisniamy dlia ditei doshkilnoho i molodshoho shkilnoho viku. 5-te vyd.* Kyiv: Muzychna Ukraina, 343 s. [in Ukrainian],
5. Honcharenko, S. (1997). *Ukrainskyi pedahohichnyi slovnyk*. Kyiv: Lybid, 374 s. [in Ukrainian],
6. Heizinha, Y. (1994). *Homo Ludens* [per.z anhl. O. Mokrovolskoho]. Kyiv: Osnova, 250 s. [in Ukrainian],
7. Zakon Ukrainy (2014). № 1556–VII «Pro vyshchu osvitu». *Vidomosti Verkhovnoi Rady (VVR)*, № 37–38. [in Ukrainian],
8. Kondratova, L. (2014). *Muzychni uchnivski proekty na urokakh ta v pozaurochnii diialnosti: metodychnyi posibnyk dlia vchytelia muzychnoho mystetstva*. Ternopil: Navchalna knyha Bohdan, 120 s. [in Ukrainian],
9. Kudykina, N. (2003). *Ihrova diialnist molodshykh shkoliariv u pozaurochnomu navchalno-vykhovnomu protsesi: monohrafiia*. Kyiv: KMPU, 272 s. [in Ukrainian],
10. Masol, L. (2019). *Nova ukrainska shkola: metoda navchannia intehrovanoho kursu «Mystetstvo» u 1-2 klasakh na zasadakh kompetentnisnogo pidkhodu: navchalno-metodychnyi posibnyk*. Kyiv: Heneza, 208 s. [in Ukrainian],
11. Marievych, N. (2009). *Innovatsiini aspekty fakhovoi pidhotovky vchyteliv pochatkovykh klasiv shchodo orhanizatsii muzychno-ihrovoi diialnosti ditei. Visnyk Hlukhivskoho derzhavnogo pedahohichnogo universytetu. Seriia: Pedahohichni nauky. Vyp. 15*. Hlukhiv: HNPU im. O. Dovzhenka, Ch. 1. 151–156. [in Ukrainian],
12. Marievych, N. (2011). *Muzychni ihry v pochatkovii shkoli: metodychnyi posibnyk*. Vinnytsia-Bar, 120 s. [in Ukrainian],
13. Marievych, N. (2013). *Pedahohichni umovy vykorystannia muzychnykh ihor u vykhovnii roboti z molodshymy shkoliaramy. Nauka, osvita, suspilstvo ochyma molodykh: zb. materialiv VI Mizhnar. nauk.-prakt. konf. studentiv ta molodykh naukovtsiv*. Rivne: RVV RDHU, Ch. 1: Psykholoho-pedahohichni napriam. 119–121. [in Ukrainian],
14. Marievych, N. (2015). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do orhanizatsii muzychno-ihrovoi diialnosti molodshykh shkoliariv: avtoreferat dysertatsii kandydata pededahohichnykh nauk: 13.00.04 «Teoriia i metoda profesiinoi osvity»*; Vinnytskyi derzhavnyi pedahohichnyi universytet im. M. Kotsiubynskoho. Vinnytsia, 23 s. [in Ukrainian],
15. Marievych, N. (2017). *Podorozh do krainy muzychnykh ihor: zoshyt individualnoi pidhotovky maibutnoho vchytelia do orhanizatsii muzychno-ihrovoi diialnosti molodshykh shkoliariv*. Bar: RVV BHPK im. M. Hrushevskoho, 64 s. [in Ukrainian],
16. Marievych, N., Kuziv, M., Doroshenko, T., Aliksiichuk, O., Borysova, T., & Fedorchuk, V. (2022). *Training Future Primary School Teachers to Organize Game-Based Music Activities. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(1), 15-31. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1/505>. [in English],
17. Marievych, N., Nesterovych, B., Turchyn, T., Kryvosheya, T., Shyshova, O., & Nadon, V. (2022). *Management of the Play Activity of Primary Schoolchildren. A Critical Look at Ukrainian Trends from the Point of View of International Experience. Revista Romaneasca Pentru Educatie Multidimensionala*, 14(1Sup1), 328-348. <https://doi.org/10.18662/rrem/14.1Sup1/554>. [in English],
18. Moroz, M. (2020). *Pedahohichni umovy formuvannia profesiinoi kompetentnosti maibutnikh uchyteliv muzyky. Novi tekhnologii navchannia: zbirnyk naukovykh prats. DNU «Instytut modernizatsii zmistu osvity»*. Vyp. 94. Kyiv, 238-243. [in Ukrainian],

19. Nesterovych, B. (2009). *Pidhotovka maibutnikh uchyteliv pochatkovykh klasiv do pozaklasnoi muzychno-vykhovnoi roboty z molodshymy shkoliaramy: avtoreferat dysertatsii kandydata pededahohichnykh nauk: spets. 13.00.04 «Teoriia i metodyka profesiinoi osvity»*; Vinnytskyi derzhavnyi pededahohichnyi universytet im. M. Kotsiubynskoho. Vinnytsia, 23 s. [in Ukrainian],
20. Nova ukrainska shkola: poradnyk dlia vchytelia (2018). [za zah. red. N.M. Bibik]. Kyiv: Litera LTD, 160 s. [in Ukrainian],
21. Orhanizatsiia dytiachoi ihrovoi diialnosti v konteksti nastupnosti doshkilnoi i pochatkovoї osvity. (2010). *Navchalno-metodychnyi posibnyk* [za red. H.S.Tarasenko]. Kyiv: vydavnychy Dim «Slovo», 320 s. [in Ukrainian],
22. *Pedahohichna maisternist* (2004). *Pidruchnyk* [za red. I. Ziaziuna]. 2-e vyd., dop. i pererobl. Kyiv: Vyscha shkola, 442 s. [in Ukrainian],
23. Poplavska, Yu. (2008). *Metodyka navchannia muzychnoi hramoty v pochatkovii shkoli: navchalno-metodychnyi posibnyk. 3-tie vyd., zminene ta dop.* Vinnytsia: Nova knyha, 127 s. [in Ukrainian],
24. Poplavska, Yu. (2013). *Muzychni skhodynky: tvorchiy zoshyt z muzyky dlia uchniv chetvertoho klasu zahalnoosvitnoi shkoly*. Vinnytsia: TOV «Lando LTD», 78 s. [in Ukrainian],
25. Sukhomlynskyi, V. (1977). *Sertse viddaiu ditiam. Vybrani tvory: v 5 t. T. 3*. Kyiv: Radianska shkola, 7–279. [in Ukrainian],
26. Savchenko, O. (2007). *Vykhovnyi potentsial pochatkovoї osvity*. Kyiv: SPD «Tsudzynovych T.I.», 204 s. [in Ukrainian],
27. Sadovenko, S. (2013). *Ty, malyi, skazhy malomu...: muzychna lohorytmika*. Kyiv: Redaktsii hazet z doshkilnoi ta pochatkovoї osvity, 128 s. [in Ukrainian],
28. Rusova, S. (1996). *Vybrani pededahohichni tvory*. Kyiv: Osvita, 304 s. [in Ukrainian],
29. Tarasenko, H. (2009). *Rol hnoseolohichnoi funktsii mystetstva v profesiinii pidhotovtsi vchytelia pochatkovykh klasiv. Suchasni informatsiini tekhnolohii ta innovatsiini metodyky navchannia v pidhotovtsi fakhivtsiv: metodolohiia, teoriia, dosvid, problemy: zbirnyk naukovykh prats.* [red. kol.: I. A. Ziaziun, N. H. Nychkalo, S. U. Honcharenko ta in.]. Kyiv; Vinnytsia: DOV Vinnytsia, Vyp.21. 527–532. [in Ukrainian],
30. Cherkasov, V. (2021). *Periodyzatsiia muzychno-pedahohichnoi osvity Ukrainy v umovakh nablyzhennia do yevropeiskykh i svitovykh standartiv. Mystetstvo ta osvita: nauково-metodychnyi zhurnal.* 3(101). 7–12. [in Ukrainian],